

A szekuritátés elhurcolástól féltette

Kincses Előd jogással, Tőkés László egykori védőügyvédjével beszélgettünk

• Kincses Előd Tőkés László védőügyvédje volt az 1989-es romániai forradalmat megelőző események előtt. A kilencvenes évek elején öt és fél évig száműzetésbe kényszerült marosvásárhelyi jogász szerint leginkább a szekuritátés elhurcolástól féltette az egykori temesvári református lelkészt.

MAKKAY JÓZSEF

– Tőkés László ügyvédjeként miként emlékszik vissza a 29 évvel ezelőtti decemberi eseményekre? A kilakoltatás előtt álló lelképásztor hogyan tudott kapcsolatot tartani védőjével?

– Tőkés László Marosvásárhelyen élő testvérbátyján, a neves fi zikatanáron, Tőkés Andrásan keresztül kaptam meg a fellebbezési eljárásra vonatkozó ügyvédi megbízást. A temesvári tárgyaláson való személyes megjelenésemet a Maros Megyei Ügyvédi Kamara elnöke óvatosságból engedélyeztette Maria Bobu igazságügy-miniszterrel, Nicolae Ceaușescu bizalmi emberének, Emil Bobunak a feleségével. Mivel az akkori ügyvédi törvény tiltotta azt, hogy a védőügyvéd elmenjen az ügyfél lakására, csak a második temesvári tárgyalás után találkoztunk, még hozzá a lelkési lakásban. Akkor már Tőkés László olyan fenyegetettségben élt, hogy a tárgyalásra sem jöhetett el.

– Hogyan jutott el a lakására, és miről beszélgettek?

– Egy irat becsatolását rendelte el a bírónő, és ezután mehettem el a református templom épületében levő lakásra. Beszélgetésünk során – amelyet teljes terjedelmében rögzített a Szekuritáté – őva intettem Tőkés Lászlót attól, hogy ellenállást tanúsítson, ha elrendelik a kilakoltatását, mert ha elhurcolják, bármi megtörténhet vele a kommunista titkosszolgálatnál. Jól sejtettem, hogy a kilakoltatást nem bízzák végrehajtóra, hiszen Tőkésék a Szekurhurcolta el Szilágymenyőre. Azóta is foglalkoztat, hogyha Tőkés László megfogadja a tanácsomat, és nem áll ellen, hogyan alakultak volna a temesvári történések.

– Mekkora mozgástere volt a nyolcvanas években egy jogásznak, aki a rendszer szemében kényelmetlen perek vádlottjainak védelmét vállalta el?

– Ha az ember legyőzte a félelmet, és elvállalta a peres képviselőt, nyílt atrocitások nem érték. Egy

Tőkés László egykori református lelkész a román hadsereg tisztjeivel a 29 évvel ezelőtti forradalmi események idején

▲ FOTÓ: MTI

alkalommal futott végig a hátamon a hideg. Az államellenes propaganda miatt előzetes letartóztatásba helyezett Pál Béla ditrói matematikatanárt képviseltem a Bukarestben (!) tárgyaló kolozsvári katonai törvényszéken. A rendszerre jellemző módon a súlyos beteg tanárt elhurcolták, és fogva tartásáról családja több mint egy hónapig

– Nincs igazi politikai és jogász akarat a romániai forradalom idején történtek feltárására. Az Emberi Jogok Európai Bírósága arra kötelezte Romániát, hogy Ion Iliescu-t helyezze vád alá, elsősorban a bányászjárások miatt. Ez meg is történt, de mint tudjuk, a mindenkori román vezetés igen találatos, ha ki akar játszani egy olyan kötele-

– Arról nem tudok, hogy a kiadatásomat kérték volna, de a marosvásárhelyi lakásomról rendszeresen idézgettek. Annyi bizonyos, hogy tartottam a szekus bagáztól, és amikor 1990 decemberében egy bécsi összejövetelen a román nagykövetség alkalmazottja meghívott a diplomáciai kirendeltségre, jobbnak láttam elkerülni a látogatást, még-

azzal, hogy Románia megsérti a méltányos eljárás és a szülőföldön való tartózkodás jogát, azt közöltem velem a Maros megyei táblabíróság ügyészsége, hogy „a meg nem kezdett eljárást befejezték”. Mivel lejárt az útlevelem, az akkor is külügyminiszterként dolgozó Teodor Meleșcanuhoz fordultam, aki arra utasította a budapesti nagykövetséget, hogy állítsanak ki részemre konzuli útlevelet. Ennek segítségével jöhöttem vissza és fogadhattam idehaza a szívűtőten átesett édesanyjamat. Most is fájdalmat okoz, ha arra gondolok, hogy imádtott édesapánk temetésén nem vehettem részt.

– Lát-e esélyt arra, hogy az 1990. márciusi marosvásárhelyi eseményeket kivizsgálják?

– Már az utolsó lépéseknél tartunk. Menyhárt Gabriella nagyváradi ügyvéd – miután minden itthoni fórumot kimerítettünk – két hónapja az Emberi Jogok Európai Bíróságához fordult. Az eljárásban tanúként szerepelnek. Vitathatatlan, hogy a fekete márciusi paraszttjárás a két hónappal később elkövetett bányászjárás főpróbája volt. Sajnos sokan elfelejtették azt, hogy a Zsil-völgyi bányászokat a Marosvásárhelyhez közeli Székelykocsárdról fordították vissza, mivel sikerült lebeszélünk a székelyudvarhelyi, székelykeresztúri, csíkszeredai székelyeket arról, hogy a március 19-ei magyarellen atrocitások megismétlését meggátolandó, beutazzanak Marosvásárhelyre.

Nincs igazi politikai és jogász akarat a romániai forradalom idején történtek feltárására.

◀ KINCSES ELŐD JOGÁSZ

semmilyen értesítést nem kapott. A tárgyalás szigorúan titkos volt, csak a láncra vert vádlott, a szekusok és a hadbírószak tartózkodhatott a tárgyalóteremben. Az ügyiratot csak szigorú felügyelet mellett tanulmányozhattam, és a tárgyaláson elkobozták a jegyzeteimet. A kolozsvári katonai főügyész a tárgyalás után kedvesen megkérdezte tőlem, hogy van-e családom. Igenlő válaszomra annyit mondt: „Gin-di-ți-vă la ea!” („Gondoljon rá!”)

– Hogyan ítéli meg a 29 évvel ezelőtti kirobbant rendszerváltó események során elkövetett atrocitások kivizsgálásának ügyét?

zetséget, amelyik nem tetszik neki. Most azt találták ki, hogy több mint háromezer tanút fognak kihallgatni, holott harminc is bőven elég lenne a bűnösség megállapításához. Ion Iliescu egykori államfő biztosan nem fogja éltében kifogni a jogerős ítéletet. A jóval fiatalabb Petre Romanak és Gelu Voican Voiculescunak származhat pechje az ítélethirdetésből.

– Az 1990-es marosvásárhelyi etnikai pogrom, a fekete március után ön volt az első romániai politikai menekült, aki Magyarországra távozott. Nem tartott attól, hogy az Iliescu-rendszer emberei utolérják?

sem hinném, hogy úgy jártam volna, mint a Szaúd-Arábia törökországi konzulátusán meggyilkolt Dzsamál Hasogdzsi újságíró. Az egyéves évforduló alkalmából rendezett „Restoration” bécsi konferencián Victor Rebengiuc nagy román színész arról beszélt, hogy a román demokraták legjobb fegyvertársa a román televízió magyar adása.

– A zavaros kilencvenes évek derekán térhetett haza Marosvásárhelyre. Mekkora szerepe volt ebben Teodor Meleșcanu jelenlegi külügyminiszternek, aki önnel együtt végezte a jogi egyetemét?

– Amikor öt és fél év után az európai emberjogi bírósághoz fordultam